

รูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

The Supervisory Model for Learning Management in the Secondary School

ละอองทิพย์ บุญเกียรติ¹ วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล² และ มนสิข สิริสมบุญ³

¹สาขาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail : mrs.laongtip@gmail.com

Received: October 30, 2017 Revised: January 16, 2018 Accepted: January 23, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างในการวิจัยได้มาจากการคัดเลือกครูผู้สอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดละ 5 คน รวม 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) แบบประเมินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 3) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบสังเกตการสอนเพื่อประเมินทักษะการเรียนรู้ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบของการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา (RAD Model) มีกระบวนการคือ Realize : R : เข้าใจ Access / Approach : A : เข้าถึง : และ Development : D : พัฒนา : ร่วมมือกันพัฒนา และสร้างเครือข่าย 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ระดับ 0.80-1.00 และ 3) ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศ พบว่าครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการมากกว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผลการประเมินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ครบทุกองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านทักษะกระบวนการ มีการปฏิบัติปรากฏชัดเจนมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและกระบวนการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aims to 1) develop the supervision model for learning management in the secondary school, 2) evaluate efficiency of the proposed supervision model 3) evaluate the effectiveness of the proposed supervision model. Samples were 15 teachers who obtained by purposive sampling from teachers in large, medium, and small secondary schools under Secondary Educational Service Area Office 12 where 5 teachers were selected from each size of schools. Research instruments were 1) knowledge and understanding about learning management and learning management skills in 21st centuries evaluation form, 2) preparing of learning unit evaluation form, 3) learning management plan evaluation form, 4) learning observation form for learning skills evaluation, and 5) teacher's satisfaction toward supervisory model for learning management in secondary school evaluation form. Statistics used in this research percentage, mean,

standard deviation, t-test and content analysis.

The research results found that 1) the proposed supervisory model for learning management in secondary school was called RAD model including Realize (R), Access/Approach (A) and Development (D), 2) efficiency of the supervisory model had the index of item – objective congruence level between 0.80 to 1.00, 3) effectiveness of the supervisory model was shown in the teacher's knowledge and understanding of learning management which had the average post-test score more than pre-test score significantly at .01 level. In addition, the overall evaluation results of the preparing learning unit were in high level. The learning management plan was completely prepared in every elements of learning management plan. Learning management skill evaluation results found that learning activities and process skills were obviously practicing. Satisfaction level in pattern and process of supervisory for learning management in secondary schools were in high level.

Keywords: Supervisory Model , Learning Management

บทนำ

จากกระแสการปฏิรูปการศึกษาใน วงการศึกษา ของประเทศไทย “ครูผู้สอน” เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปครู ซึ่งครูต้องเริ่มพัฒนาตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนกรอบความคิด ในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนองการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 เป็นหมวดที่เกี่ยวกับครูที่ต้องจัดการ เรียนรู้ตามมาตรา 22 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพ และมาตรา 24(5)ที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้(สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547) อีกทั้ง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการ ศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2553-2561) การนำประเทศ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงได้ประกาศทิศทางการพัฒนาคุณภาพ มัธยมศึกษา ยุคใหม่ แต่ผลจากการรายงานผลการติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2555 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตัว บ่งชี้และค่าเป้าหมาย ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน เรื่องทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การ มัธยมศึกษายุคใหม่ (พ.ศ. 2553- 2561) ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า “ด้านคุณภาพผู้เรียน” ในภาพรวมมีโรงเรียน

มัธยมศึกษาทั่วไปเพียงร้อยละ 37.60 สามารถดำเนินงาน ได้ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านคุณภาพผู้เรียน (กระทรวง ศึกษาธิการ 2555 69-70) และเมื่อพิจารณาข้อมูลผล สัมฤทธิ์ทาง การเรียนขั้นพื้นฐานระดับชาติระดับชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556-2557 ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ถึงแม้ภาพรวมค่า คะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สูงกว่าระดับ ประเทศ แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยก็ยังไม่ถึงร้อยละ 50.00 ตาม เป้าหมายของการพัฒนา

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบ การ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ การเรียน การสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ตระหนักถึงความสำคัญของ การนิเทศการศึกษา ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ให้เป็น ผู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ การเรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้ อย่างต่อเนื่องรวมถึงมีความสามารถ ในการสื่อสารคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงควร พัฒนารูปแบบการนิเทศ ที่จะช่วยให้ครูได้พัฒนาการ ออกแบบและการจัด การเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการ เรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แนวทางการนิเทศของการนิเทศแบบพัฒนาการ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศ แบบคลินิก การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง การนิเทศ แบบสนับสนุน การนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (วัชรรา เล่าเรียนดี 2554) ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช 2557) และการพัฒนารูปแบบ (วาโรเพ็งสวัสดิ์ 2553) เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนจำนวน 146 คน โดยคัดเลือกจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การนิเทศที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสหวิทยาเขต ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในปีการศึกษา 2558 กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นครูผู้สอนในโรงเรียน 3 โรงเรียน จำนวน 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและและขนาดเล็ก ขนาดละ 1 โรงเรียนๆ ละ 5 คน รวมจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21
2. แบบประเมินผลการจัดทำหน่วย การเรียนรู้
3. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
4. แบบสังเกตการสอนเพื่อประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้
5. แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเป็น 2 ระยะโดยมีการดำเนินการวิจัย แต่ละระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อ

จัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนในการวิจัยและพัฒนาตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบ การนิเทศ (Research1(R1) โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ การระดมความคิดเห็นโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการวัดและประเมินผล รวมทั้งสิ้น 12 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศ (Design and Development : D1) ประกอบด้วย การยกร่างรูปแบบการนิเทศ โดยมีองค์ประกอบของร่างรูปแบบการนิเทศ 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดประสงค์ กระบวนการ และการวัดและประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศและ คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน5คน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยประเมินความสอดคล้อง ซึ่งพบว่า ร่างรูปแบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในระดับ 0.80 -1.00

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปทดลองใช้ (Implementation) และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา (Research2 : (R2) ผู้วิจัยได้ศึกษา นำร่อง โดยศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศ เพื่อ การจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โดยนำไปใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2558 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน ในโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 โรงเรียน โรงเรียน ละ 1 คน รวม 3 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้ โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
2. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้กับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 วัน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาประสิทธิผลของร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เครื่องมือดังนี้ 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โดยวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย () และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ (t-test) 2) แบบประเมินผลการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแจกแจงความถี่และ ค่าร้อยละของระดับการปฏิบัติ 4) แบบสังเกต การสอนเพื่อประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะการใช้สื่อและนวัตกรรม และ ทักษะการวัดและประเมินผล โดยใช้การแจกแจงความถี่และ ค่าร้อยละของระดับการปฏิบัติ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการนิเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา มีขั้นตอน

การวิจัยการประเมินผลจากการใช้รูปแบบ(Evaluation) และการพัฒนา Development2 (D2) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนซึ่งเข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อจัดการการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2559 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน จำนวน 15 คน คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียนจำนวน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โรงเรียนละ 5 คน สำหรับการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีดำเนินการเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคู่มือการนิเทศเพื่อจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา และ การวิเคราะห์ข้อมูลเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 การทดสอบที ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการของครูผู้รับการนิเทศ ระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 3

ผลการประเมิน	N	\bar{X}	S	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t	sig
ก่อนการอบรม	3	9.33	2.52	10.00	2.65	6.55	.05
หลังการอบรม	3	19.33	1.15				

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ก่อนการอบรม มีค่าเฉลี่ย = 9.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.52 เมื่อผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับ

มัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย = 19.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.15 ความแตกต่างระหว่างผลการประเมินก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การทดสอบที ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการของครูผู้รับการนิเทศ ระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 4

ผลการประเมิน	N	\bar{X}	S	\bar{D}	$S_{\bar{D}}$	t	sig
ก่อนการอบรม	15	9.87	1.96	7.40	2.13	13.44	.01
หลังการอบรม	15	17.27	1.94				

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนการอบรม มีค่าเฉลี่ย = 9.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.96 หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย = 17.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.94 ผลการประเมินก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการนิเทศ

จากการสังเคราะห์รูปแบบการนิเทศ พบว่า การดำเนินการนิเทศเป็นกระบวนการเชิงระบบที่มีความสำคัญต่อการศึกษา โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ โดยสรุปดังนี้

หลักการของรูปแบบ เป็นกระบวนการร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพ ด้วยการมีส่วนร่วม ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารโรงเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

จุดประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา และเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

กระบวนการของรูปแบบ การนิเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา ที่พัฒนาขึ้น คือ “RAD Model” มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 “เข้าใจ” (Realize : R) ดำเนินการ 2 องค์ประกอบ คือ 1) ประชุมให้แจ้ง สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา แจ้งจุดประสงค์ กระบวนการนิเทศ รวมถึงเครื่องมือในการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบ

ขั้นตอนที่ 2 “เข้าถึง” (Access/ Approach : A) ดำเนินการ 4 องค์ประกอบ คือ 1) สังเกตการสอนในห้องเรียน 2) ย้อนทบทวน สะท้อนผลการสังเกตการสอนโดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จากบันทึกการสังเกตการสอน 3) ชวนแก้ไข คือ การตั้งคำถามของผู้นิเทศ เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศได้สะท้อน สิ่งที่ดี และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น 4) ร่วมใจพินิจ ร่วมหาวิธีการในการพัฒนาด้วยการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริม

ขั้นตอนที่ 3 “พัฒนา” (Development: D) ดำเนินการใน 2 องค์ประกอบ คือ 1) กำหนดทิศพัฒนานำผลจากการสังเกตการสอน มาใช้เป็นประเด็นการพัฒนา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) นำพายายผล จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายการนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือภายในโรงเรียน

การวัดและประเมินผล ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) กระบวนการวิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบการจัดการเรียนรู้ 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย และการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศ

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในระดับมัธยมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบ เท่ากับ 0.80-1.00

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศ

พบว่า ครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนการอบรม มีค่าเฉลี่ย = 9.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.96 หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ย = 17.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.94 ความแตกต่างของผลการประเมินก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ผลการประเมินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากครูผู้รับการนิเทศ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบตามองค์ประกอบของแผนการจัด การเรียนรู้ทุกองค์ประกอบ ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านทักษะกระบวนการ มีการปฏิบัติปรากฏชัดเจนมากที่สุด และพบว่าครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบและกระบวนการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย = 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.41

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา มีชื่อว่า RAD Model ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ออกแบบและพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศ เป็นรูปแบบการนิเทศการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพ เพื่อสร้าง/พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้กระบวนการขับเคลื่อนการนิเทศ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารโรงเรียน มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ด้วยการให้ความรู้ กำกับ ติดตาม และช่วยเหลือ ดำเนินแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการนิเทศและการนิเทศภายในโรงเรียนของวัชร เล่าเรียนดี (2554) สอดคล้องกับ ไพรินทร์ เหมบุตร (2554) ที่เห็นว่าการใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา เป็นกลไกขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ผู้นิเทศในระดับมัธยมศึกษา ควรมีความแจ่มชัด ในเนื้อหาการนิเทศ ควรใช้ทักษะและเทคนิคในการนิเทศที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ เพราะครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาเอกที่สอน ดังนั้นผู้นิเทศ จึงควรหาวิธีการที่ทำทนายและพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้สอนให้สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัศึกษามีความสอดคล้องในระดับ 0.80-1.00 ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการพัฒนาเป็นไปตามกระบวนการของการพัฒนารูปแบบทุกขั้นตอน (วารุ เฟ็งสวัสดิ์ 2553)

ผลการประเมินการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้สอนได้รับความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร นำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมาจัดกลุ่มเพื่อจัดหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการวัดและประเมินผล และออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน และถูกต้อง อีกทั้งผู้วิจัยใช้รูปแบบการนิเทศ RAD และพัฒนาการจัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

ผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครบตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกองค์ประกอบเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้กับ

แผนการจัด การเรียนรู้ และด้านความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติครบทุกคน ทั้งนี้เป็นเพราะครูผู้รับการนิเทศได้รับการช่วยเหลือแนะนำในทุกขั้นตอนจากผู้นิเทศ สอดคล้องกับนายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2557) ซึ่งเห็นว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทต้องเปลี่ยนวิธีสอนเปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก ครูสอน (Teacher) เป็นครูฝึก (Coach) หรือ ผู้อำนวยการความสะดวก การเรียนรู้ (Learning Facilitator) และต้องเรียนรู้ทักษะเชิงระบบและต่อเนื่องที่เรียกว่า PLC (Professional Learning Community) หรือที่เรียกว่า “ชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์”

ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และด้านทักษะกระบวนการ ครูผู้รับการนิเทศ มีการปฏิบัติปรากฏชัดเจนมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้รับการนิเทศรับรู้ถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระสำคัญรวมถึงสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถให้นักเรียน มีส่วนร่วมมากขึ้น

ครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ RAD ในระดับมากเป็นเพราะครูส่วนใหญ่ยังต้องการได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาตนเองในรูปแบบที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับวัชร เล่าเรียนดี (2554) ที่เห็นว่าสำหรับครูที่มีความรู้ความสามารถและมีความต้องการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพจะต้องการ รูปแบบการนิเทศ ที่เหมาะสมและผู้นิเทศสามารถช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูผู้รับการนิเทศได้

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการนิเทศแบบ RAD สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้กับครูผู้รับการนิเทศได้ในระดับมาก ดังนั้นระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับเขตพื้นที่การศึกษาสามารถพิจารณานำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นรูปแบบการนิเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา

2. รูปแบบการนิเทศแบบ RAD สามารถพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับ ครูในระดับมาก ระดับสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเครือข่ายการนิเทศด้านวิชาการและวิชาชีพของครู

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ อย่างดีเยี่ยมจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล ประธานและกรรมการที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ มนสิข สิทธิสมบูรณ์ กรรมการที่ปรึกษา โดยได้ให้ความเอาใจใส่และตรวจแก้ข้อบกพร่องเพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดและให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยตลอดมา จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่มา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- ไพรินทร์ เหมบุตร. กลยุทธ์การนิเทศเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพในเครือข่ายการนิเทศที่ 18. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2554.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงาน, 2547.
- วัชร เล่าเรียนดี. นิเทศการสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. การวิจัยและพัฒนาแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 2, 4 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2553): 10-12.
- วิจารณ์ พานิช. ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2557.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ปี 2553-2555. กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555.

—————. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ สิบเอ็ด พ.ศ. 2555- 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555.

Martinez, Lori. A. Exploration of clinical supervisor perception of agency support for clinical supervision practice. Flagstaff. Northern Arizona University, 2012.

Masakiko, Sato. Experiences and Perspectives of Clinical Supervisors in Cross-Cultural Supervision : Impact of Supervisor Race and Ethnicity. Mankato. Minnesota State University, 2014.